

Rapport

inzake de klacht van de heer H.
over het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam,
cluster Maatschappelijke Ontwikkeling

Dossiernummer: 9399
Datum: 19 november 2020

Samenvatting

In 2010 maakt de heer E. een testament op. In dit testament wijst hij zijn vriend, de heer H. aan als enig erfgenaam en executeur testamentair. Op 23 januari 2018 overlijdt de heer E. Omdat niemand zich meldt om de uitvaart van de heer E. op zich te nemen, wordt de gemeente ingeschakeld. Die geeft opdracht voor de uitvaart en maakt daarvoor kosten. De gemeente is er niet van op de hoogte dat er een testament is en gaat er ook niet naar op zoek. De gemeente laat de woning van de heer E. leegruimen en verkoopt de inboedel. De waardevolle spullen biedt de gemeente aan op een veiling.

Begin april 2018 hoort de heer H. dat de heer E. is overleden. Hij vraagt zijn moeder telefonisch contact op te nemen met de gemeente. De gemeente geeft aan dat alles al geregeld is en dat de opbrengst van de nalatenschap gebruikt wordt om de uitvaart te betalen. De gemeente laat de veiling van de waardevolle spullen uit de inboedel die een paar weken later plaatsvindt, doorgaan.

De heer H. vindt dat de gemeente eerst had moeten controleren of er een testament was voordat zij de uitvaart regelde. Dan was duidelijk geworden dat de heer H. de executeur testamentair was en had hij de laatste wensen van de heer E. kunnen uitvoeren.

De ombudsman vindt dat de klacht van de heer H. gegrond is. De gemeente had inderdaad meteen het Centraal Testamentenregister moeten raadplegen. Dan had de gemeente binnen ongeveer een week geweten dat de heer E. een testament had opgemaakt. Dat was misschien niet op tijd voor de uitvaart die binnen 6 dagen moet plaatsvinden, maar wel op tijd voor de afwikkeling van de nalatenschap.

De ombudsman doet het college van burgemeester en wethouders daarom de aanbeveling om bij elk overlijden van een persoon waar niemand naar voor komt die de uitvaart regelt, zo snel als mogelijk het Centraal Testamentenregister (CTR) te raadplegen om na te gaan of er een testament is opgemaakt en bij welke notaris dit berust.

De gemeente kan zich vinden in het oordeel en de aanbeveling van de ombudsman. De gemeente gaat zelfs nog verder. De gemeente gaat onderzoeken of het mogelijk is nog sneller informatie over een eventueel testament uit het CTR te krijgen. De gemeente schrijft dat als zij nog voordat zij opdracht moet geven voor de uitvaart, kennis heeft van de informatie uit het CTR, zij nog meer recht kan doen aan de laatste wil van de overledene. De ombudsman is het daar helemaal mee eens.

Inleiding

Op 23 januari 2018 overlijdt de heer E. Hij heeft in 2010 een testament laten opmaken waarin hij de heer H. als zijn enig erfgenaam en executeur heeft aangewezen. Het contact tussen de heer H. en de heer E. is onregelmatig. Daarom raakt de heer H. pas begin april 2018 bekend met het overlijden van de heer E. Hij hoort via andere bekenden van de heer E. dat de gemeente de uitvaart heeft geregeld. Daarom neemt hij contact op met de gemeente. Hij wil weten wat er met de spullen van de heer E. is gebeurd. Dan blijkt dat de gemeente niet op de hoogte was van het feit dat er sprake was van een testament. De gemeente laat weten dat zij de nalatenschap heeft afgewikkeld. De gemeente heeft de kosten van de uitvaart en de ontruiming van de woning betaald. De waardevolle spullen uit de inboedel van de heer E. zijn naar een veilinghuis gebracht. De opbrengst gebruikt de gemeente voor de kosten van de uitvaart.

De heer H. is niet tevreden hoe de gemeente heeft gehandeld. Hij vindt dat de gemeente direct had moeten controleren of de heer E. wel of niet een testament had. Dan was direct duidelijk geworden dat hij erfgenaam en executeur was en had hij de kans gehad om de uitvaart of crematie te regelen en de nalatenschap zelf af te wikkelen. De heer H. dient een klacht in bij de gemeente. Omdat de heer H. niet tevreden is over de reactie op zijn klacht benadert hij de ombudsman. De ombudsman besluit om een onderzoek in te stellen.

Onderzoek

De ombudsman heeft een kopie van het dossier ontvangen van de gemeente. Daarnaast heeft de ombudsman een aantal vragen gesteld aan de gemeente. De gemeente heeft hierop een schriftelijke reactie gegeven. Deze reactie is in het kader van hoor en wederhoor doorgestuurd aan de heer H. De heer H. heeft hierop een schriftelijke reactie gegeven.

Naar aanleiding van de klacht, de interne klachtbehandeling en de resultaten van het onderzoek stelde de ombudsman zijn bevindingen op en kregen de heer H. en de gemeente de gelegenheid op de bevindingen te reageren. De heer H. reageerde op 21 september 2020. De gemeente reageerde bij brief van 8 oktober 2020. Aan de hand van deze reacties stelt de ombudsman zijn bevindingen vast en geeft hij zijn definitieve oordeel.

Klacht

Klacht De gemeente heeft onzorgvuldig gehandeld na het overlijden van mijn vriend, de heer E. en rondom de afhandeling van zijn nalatenschap door niet te onderzoeken of er een testament was opgemaakt.

Bevindingen

De ombudsman gaat uit van de volgende feiten en omstandigheden.

1. Op 23 januari 2018 overlijdt de heer E. Enkele dagen voor zijn overlijden heeft een vriend melding gedaan bij de politie dat hij geen contact kon krijgen met de heer E. De politie is naar aanleiding van deze melding naar de woning. De politie treft de heer E. ernstig ziek aan. Een paar dagen later overlijdt de heer E. in een hospice.
2. Het hospice neemt contact op met de gemeente omdat er geen naaste familie of vrienden zijn die de zaken rondom het overlijden van de heer E. kunnen regelen. Een medewerker bij het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, afdeling Participatie en Stedelijke Zorg pakt de hulpvraag op.
3. De medewerker van de gemeente raadpleegt de Basisregistratie Personen. Uit een uittreksel blijkt dat de heer E. was getrouwd. De woonplaats van zijn echtgenote is onbekend. Ook is onduidelijk welke status het huwelijk heeft. De medewerker besluit om geen contact te zoeken met de echtgenote omdat niet duidelijk is of zij nog leeft, waar zij verblijft en of zij en de heer E. nog contact hadden.
4. De medewerker van de gemeente stelt verder vast dat er geen kinderen zijn. Ook de ouders van de overledene zijn onbekend in de Basisregistratie Personen. Het is aannemelijk dat zij zijn overleden.
5. Omdat niemand uit de vrienden- en kennissenkring van de heer E. de uitvaart wil regelen, geeft de medewerker van de gemeente DELA Regio Rotterdam op 26 januari 2018 opdracht om de overledene op te halen en de uitvaart te verzorgen.
6. Op 26 januari 2018 is een uittreksel uit een overlijdensakte opgemaakt.
7. De medewerker van de gemeente heeft samen met een collega op 5 februari 2018 een bezoek gebracht aan de woning van de heer E. Zij hebben de woning

bekeken. Een vriend van de heer E. heeft een vraag gesteld over kostbare spullen in de woning van de overledene. Als voorbeeld noemt hij een Panerai-horloge met een waarde van € 1.500,- (of € 5.000,-, zoals de heer H. aangeeft). De medewerker en zijn collega zoeken tijdens het huisbezoek naar de door de vriend genoemde spullen, maar treffen deze niet aan.

8. Op 5 februari 2018 geeft de gemeente opdracht tot de ontruiming van de woning. Ook bij de ontruiming van de woning worden er geen kostbare spullen aangetroffen. Wel zijn er diverse goederen naar het Vendu Notarishuis gebracht om te laten veilen. De andere spullen worden naar de kringloopwinkel gebracht. Na ontruiming van de woning zegt de gemeente de huur van de woning op.
9. De heer E. had geen uitvaartkostenverzekering. Op de bankrekeningen van de heer E. staat geen positief saldo. Omdat er geen contant geld of banksaldo beschikbaar is, draagt de gemeente de kosten van de uitvaart ad € 2.368,54, de kosten van ontruiming van de woning ad € 2.674,10 en de kosten voor de slotenmaker ad € 211,63. Verder rekent de gemeente een bedrag van € 1.255,- voor gemeentelijke uitvoeringskosten.
10. Op 27 maart 2018 stuurt de gemeente het Vendu Notarishuis diverse goederen toe. De gemeente ontvangt een bevestiging van deze inzendingen op 3 april 2018, 16 april 2018 en 8 mei 2018. Uit deze bevestigingen blijkt dat de goederen verkocht zullen worden op een curiosaveiling vanaf 14 april 2018, een kunstveiling vanaf 29 mei 2018 en een designveiling vanaf 25 juni 2018.
11. De gemeente ontvangt op respectievelijk 14 mei, 21 juni en 20 juli 2018 afrekeningen van de geveilde goederen. In totaal heeft de verkoop van de goederen een bedrag van € 2.911,10 (na aftrek van commissie) opgebracht.
12. De gemeente schrijft in haar Rapportage Wet op de lijkbezorging van 9 april 2018 met betrekking tot een testament:

Akte van verwerping/testament:

Voor wat betreft het verwerpen van de nalatenschap is er geen spraken van dirkte nabestaanden die in verband hiermee aangeschreven moeten worden. Verder is niet gebleken dat er mogelijk spraken zou zijn van een testament. Wel neemt op 4 april een mevrouw H. [REDACTED] telefonisch contact met rapporteur op. Zij geeft aan namens haar zoon te bellen. Volgens hem zou het mogelijk zijn dat hij bij testament is benoemd tot erfgenaam. Overledene zou dit namelijk ooit tegen hem hebben gezegd.

Rapporteur heeft haar verteld dat er tot zover niet bekend is of er een testament is. Bovendien als dat er zou zijn is het nog maar de vraag in hoeverre daar nu nog uitvoering aan gegeven kan worden. Bovendien ziet het er naar uit dat de nalatenschap na aftrek van de kosten negatief zal zijn. Zij zou dit haar zoon mededelen.

13. De heer H. stuurt de gemeente op 20 augustus 2018 een brief. Hij geeft aan dat hij geprobeerd heeft de betrokken medewerker van de gemeente telefonisch te bereiken, maar dat dit niet is gelukt. Verder schrijft hij dat de heer E. in 2010 een testament heeft opgemaakt en dat hij als enig erfgenaam en executeur is aangewezen. In het testament staat dat de heer E. gecremeerd wil worden. Hij stuurt een kopie van het testament mee.
14. De heer H. geeft in zijn brief verder aan dat hij graag relevante stukken wil ontvangen die met de afwikkeling van de nalatenschap te maken hebben. Hij wil weten wat er met de inboedel is gebeurd. Hij noemt daarbij als onderdeel van de inboedel een Rolling Stones-collectie, verschillende horloges, waaronder het Panerai-horloge en een Ronsonverzameling (aanstekers).
15. Op 11 september 2018 reageert de medewerker van de gemeente op de brief van de heer H. Hij laat weten dat de gemeente in totaal een bedrag van € 6.509,27 aan kosten heeft gemaakt en dat er een bedrag van € 2.911,10 is ontvangen van de verkoop van spullen uit de woning op de veiling. De veilingopbrengst is op grond van artikel 22 van de Wet op de Lijkbezorging verrekend met de openstaande vordering van de gemeente op de nalatenschap, zo laat de gemeente weten. De andere spullen uit de woning heeft de gemeente naar de kringloopwinkel gebracht. Het genoemde horloge is niet gevonden.

Standpunt gemeente.

16. De gemeente heeft gehandeld conform de Wet op de Lijkbezorging. Sinds 2015 wordt gewerkt volgens het handboek 'Eenzame uitvaarten' van Stimulanz. De procesinstructie 1.11 Wet op de Lijkbezorging van de gemeente is verouderd en wordt niet meer gebruikt.

17. Na de melding van overlijden bij de gemeente is direct een onderzoek gestart naar nabestaanden. Hieruit bleek dat er geen directe nabestaanden waren.
18. De gemeente heeft niet het Centrale Testamentenregister geraadpleegd. Volgens de Wet op de Lijkbezorging is de gemeente niet verplicht om het testamentenregister te raadplegen. Daarbij is het doorgaans niet mogelijk om het register te raadplegen omdat daar een overlijdensakte voor nodig is. De akte is vaak niet beschikbaar op het moment dat de gemeente het register zou moeten raadplegen. Op het moment dat de akte wel beschikbaar is, is het al te laat voor de gemeente om te weten of er erfgenamen zijn in het kader van kosten gemaakt moeten voor de uitvaart.

Indien uit het register zou blijken dat er wel een testament is, dient de inhoud van het testament via een notariskantoor worden opgevraagd. Uit de praktijk blijkt dat lang niet ieder notariskantoor informatie wil verstrekken over de inhoud van het testament omdat er nog geen datum van overlijden in de BRP staat. Dat gebeurt pas nadat er een opdracht voor een uitvaart is gegeven. Ook daarna wil niet iedere notaris informatie verstrekken.

De Wet op de Lijkbezorging geeft aan dat er gezocht moet worden naar familie in de eerste graad, maar niet naar vrienden. Er is geen familie in de eerste graad gevonden. De gemeente moet dan binnen een wettelijke termijn de uitvaart regelen. De medewerker heeft de heer H. destijds over deze procedure geïnformeerd.

De enige manier om al op een eerder moment er achter te komen of er een testament aanwezig is, is een observatie en doorzoeking van de woning. Zowel uit de gesprekken met de vriend van de heer E. als uit onderzoek van de woning bleek niet dat er mogelijk sprake zou zijn van een testament. Ook gaf het geheel van de financiële situatie en de situatie in zijn woning daar niet direct aanleiding toe.

19. De heer H. is vanaf eind maart 2018 twee keer in de gelegenheid gesteld om de erfenis te aanvaarden via het contact tussen de gemeente en zijn moeder. Ook heeft de gemeente half april 2018 contact gehad met de notaris waar het testament is opgemaakt. De gemeente heeft de notaris laten weten dat de heer H. een keuze moest maken met betrekking tot het

20. aanvaarden of verwerpen van de erfenis. De gemeente heeft hierop geen reactie ontvangen.

Standpunt klager

21. Op 1 april 2018 heb ik vernomen dat de heer E. was overleden. Omdat ik toen in België werkzaam was, heb ik mijn moeder gevraagd om contact op te nemen met de gemeente om na te gaan wat er was geregeld en wat er nog geregeld moest worden. De medewerker van de gemeente heeft mijn moeder verteld dat vrijwel alles geregeld was. Hij vertelde haar dat een deel van de inboedel die week bij het Venduhuis ter veiling zouden worden aangeboden.

22. Ik heb zelf contact opgenomen met het Centraal Testamentenregister en heb hierna contact opgenomen met de notaris die het testament heeft opgemaakt. Deze notaris heeft mij niet zelf benaderd over het testament, zoals de gemeente heeft geschreven.

23. Mijn moeder is tijdens het telefoongesprek met de gemeente niet in de gelegenheid gesteld om de erfenis te aanvaarden of verwerpen. Dit lijkt me ook vreemd omdat op dat moment een deel van de inboedel al bij het Venduhuis was en de rest van de inboedel was verdwenen. Ik was erg verbaasd over de reactie van de medewerker. Ik had het passender gevonden als hij de veiling had geannuleerd. De gemeente had niet het recht om deze spullen te veilen.

24. Ik heb meerdere keren geprobeerd zelf contact op te nemen met de medewerker. Dit is niet gelukt. Ik heb hem uiteindelijk een aangetekende brief gestuurd. Deze is nooit opgehaald. Ik heb de brief uiteindelijk per e-mail verstuurd en heb hier een reactie op gekregen. Ik heb nooit begrepen waarom de medewerker of iemand anders bij de gemeente niet eerder contact met mij heeft opgenomen.

25. De gemeente had het Centraal Testamentenregister moeten raadplegen na het overlijden van de heer E. Dit is een kleine moeite. Dan was direct duidelijk geworden dat ik erfgenaam en executeur was. Ik was dan in de gelegenheid geweest om afscheid te nemen van mijn vriend.

26. Ook was ik dan in de gelegenheid geweest om één of meer aandenkens aan mijn vriend mee te nemen. Ik had zelf de uitvaart kunnen regelen en het

huis leeg kunnen halen. De kosten die de gemeente heeft gemaakt, zou ik niet hebben hoeven maken.

27. Het Paneraihorloge is ongeveer € 5.000,- waard en niet € 1.500,-.
28. Ik heb begrepen dat juridisch gezien de nalatenschap direct na het overlijden van M. mijn eigendom is geworden. Dus op het moment dat de medewerker op 4 april 2018 contact had met mijn moeder, had hij de verkoop moeten staken. Vanaf dat moment verhandelt hij willens en wetens goederen waar hij geen zeggenschap over heeft.
29. Ook in algemene zin valt me op, dat er niets wordt gedaan om iets na te laten voor eventuele nabestaanden, die zich later melden. Bv een verhuisdoos met daarin de laptop, telefoon, een paar foto's of zoiets. Als je in Rotterdam een eenzame dood sterft, dan word je blijkbaar ook meteen uitgewist.

Wet en regelgeving

30. Wet op de Lijkbezorging

Artikel 16

Begraving of crematie geschiedt niet eerder dan 36 uren na het overlijden en uiterlijk op de zesde werkdag na het overlijden.

Artikel 20

Ingeval niemand voorziet in de lijkschouwing en lijkbezorging overeenkomstig de wet, waarschuwt degene, die het lijk onder zijn berusting heeft, de burgemeester en wel uiterlijk op de derde dag na het overlijden.

Artikel 21

1. Indien niemand voorziet in de lijkschouwing en lijkbezorging overeenkomst de wet, draagt de burgemeester daarvoor zorg. (...)
(...)

Artikel 22

De kosten, verbonden aan de bezorging van lijken waarvoor de burgemeester zorg draagt, daaronder begrepen lijken die uit zee worden aangebracht, komen ten laste van de gemeente. Voor zover zij door bij de

lijken gevonden, niet klaarblijkelijk aan andere toebehorende goederen of gelden niet kunnen worden gedekt, kan de gemeente de kosten verhalen op de nalatenschap en, bij ongenoegzaamheid van deze, op de bloed- en aanverwanten, die krachten de artikelen 392-396 van Boek I van het Burgerlijk Wetboek tot onderhoud van de overledene verplicht zouden zijn geweest, dan wel de werkgever indien en voor zover kosten van die lijkbezorging op grond van artikel 720, eerste lid, Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek voor diens rekening komen. Paragraaf 6.5 Participatiewet is voor zover mogelijk van overeenkomstige toepassing.

31. Procesinstructie 1.11 Wet op de lijkbezorging

Dit betreft een intern document gemeente, versie 6.1 en is laatst gewijzigd op 14 oktober 2019. Hierin staat opgenomen:

De KM bepaalt of de financiële afhandeling aan een notaris kan worden overgedragen en bestudeerd daartoe de volgende zaken:

- als sprake is van vermogen, schat de KM in of de waarde de grens voor overdracht aan een notaris overschrijdt ;
- om vast te stellen of er een testament is, neemt de KM contact op met het Centraal Testament Register (CTR) door binnen 24 uur na het overlijden telefonisch contact op te nemen. Na 24 uur vraagt de KM deze informatie per fax en gebruikt hiervoor brief "Informatie uit testamentenregister".

Als sprake is van een testament/vermogen

De KM neemt contact op met de notaris die het testament heeft opgesteld en bespreekt of de financiële afhandeling aan hem mag worden overgedragen.

- a. indien overdracht mogelijk is

De KM draagt de financiële afhandeling over en verzoekt de notaris daarbij hem z.s.m. te informeren als er nabestaanden zijn die het regelen van de uitvaart op zich willen/kunnen nemen.

 Ook als notaris de financiële afhandeling doet, kan de KM met de notaris afspraken maken over het verrichten van een huisbezoek. *Zie de beschrijving bij stap 3.*

- b. indien overdracht niet mogelijk is

De KM neemt contact op met de huisnotaris.

Als geen sprake is van een testament/vermogen

De KM neemt contact op met de huisnotaris.

⇒ *Naar stap 3 (Voortzetten onderzoek)*

32. Eenzame uitvaarten, Stimulanz handreiking voor de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging

Op pagina 47 en 48 (kopie aangeleverd en gearceerd door gemeente):

3.11 Onderzoek naar testament, codicil of andere wilsbeschikkingen

Bestaat er een vermoeden dat er een testament is, dan is het raadzaam om dat nader te onderzoeken. De gemeente is daartoe niet verplicht, maar het kan opsporen van een testament kan om verschillende redenen van belang zijn. In het testament kan melding worden gemaakt van – nog onbekende – nabestaanden, kan gesproken worden over bepaalde vermogensbestanddelen die bijv. aan bepaalde nabestaanden worden gelegateerd, en kunnen bepaalde lasten of verplichtingen aan nabestaanden zijn opgelegd, die van belang zijn voor de afwikkeling van de nalatenschap. In een testament kunnen ook regelingen zijn getroffen m.b.t. de uitvaart, zoals:

- het stoffelijk overschot dient ter beschikking van de wetenschap te worden gesteld
- er is gekozen voor begraven of cremeren
- de plaats waar de overledene begraven wil worden is bepaald
- vastgelegd is welke personen moeten worden uitgenodigd bij de begrafenis
- bepaald is welke religieuze of andere plechtigheden gewenst zijn.

Het kan zijn dat een exemplaar in de woning wordt aangetroffen. Dit hoeft echter niet noodzakelijkerwijs het laatste testament te zijn. Bij het Centraal Testamentenregister (CTR) in Den Haag kan (gratis) worden nagegaan of er een (laatste) testament is, zo ja, wanneer dit is opgemaakt en bij welke notaris het zich bevindt.

Het Centraal Testamentenregister

Het Centraal testamentenregister (CTR) is een voorziening van het Ministerie van Justitie waarin wordt geregistreerd door welke notaris op welke datum een testament is opgemaakt. De inhoud van het testament is tot aan het overlijden geheim. Na het overlijden is de notaris bevoegd de inhoud van het testament aan de erfgenamen of de executeur bekend te maken. Het CTR kan op verzoek aangeven of er een testament is en zo ja, wanneer dit is opgemaakt en onder welke notaris dat zich bevindt. Met die informatie kunnen de nabestaanden vervolgens zich tot die notaris richten met het verzoek om opening van het testament. De informatie van het CTR aan particulieren wordt uitsluitend schriftelijk verstrekt. Een dergelijk verzoek kan schriftelijk worden ingediend. Zie ook: www.notarissen.nl. Een uittreksel van de overlijdensakte dient bijgevoegd te worden. Nadeel van deze procedure is dat er enige tijd (meestal 1 tot 2 weken) verstrijkt voordat bericht wordt ontvangen. Voor gemeenten is een kortere route dat een notaris wordt gevraagd telefonisch het CTR te verzoeken of er een testament is en zo ja, waar. Binnen 24 uur na het overlijden kan die informatie via een notaris telefonisch worden verkregen. Vervolgens wordt die informatie schriftelijk bevestigd. Een aantal gemeenten heeft een vaste 'huisnotaris' die ook namens de gemeente informatie bij het CTR kan opvragen (Arnhem, Enschede). Soms is zelfs informeel de afspraak gemaakt dat die notaris bij de notaris waar een testament zich bevindt navaagt of in het testament bepalingen zijn opgenomen die voor de gemeente van belang zijn. Is dat het geval, dan kan dat aanleiding geven voor nader onderzoek naar nabestaanden.

33. **Handreiking Onbeheerde Nalatenschappen, Rijksvastgoedbedrijf (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)**

Hierin staat opgenomen:

Jaarlijks overlijden in ons land honderden mensen zonder dat erfgenamen aanspraak maken op de nalatenschap. Het Rijksvastgoedbedrijf geeft in de Handreiking Onbeheerde Nalatenschappen, praktische informatie en werkwijzen aan organisaties bij de afhandeling van (onbeheerde) nalatenschappen.

Als iemand is overleden hebben organisaties, zoals gemeenten en bewindvoerders, regelmatig behoefte aan gegevens over een (potentieel) erfgenaam of potentiële erfgenamen. Hoe komt u als organisatie hier aan en hoe gaat u er mee om in de werkprocessen? Welke stappen moeten gezet worden als er een bericht van overlijden is ontvangen?

Opvragen akte van overlijden

U kunt een akte van overlijden opvragen bij de gemeente waar de betrokkene is overleden. Hierop staat altijd de persoon vermeld die aangifte heeft gedaan van overlijden. Deze persoon is mogelijk bekend met familieleden of beschikt over informatie over bijvoorbeeld de uitvaart en kan een belangrijke informatiebron zijn.

Raadplegen Centraal Testamentenregister

Bij het Centraal Testamentenregister (CTR) kunt u nagaan of de overledene een testament heeft laten opmaken en zo ja wie de notaris is waar u terecht kan. In een testament is beschreven wie de erfgenamen zijn. De erfgenamen hoeven geen familieleden te zijn van de overledene.

34. **Formulier Centraal Testamentenregister voor bedrijven/instaties¹**

De medewerkers van het CTR streven ernaar u binnen één week te berichten of de overledene een testament heeft opgemaakt en (als dat het geval is) bij welke notaris deze zich bevindt. Testamentenregistraties van personen die voor 1976 zijn overleden, zijn opgeslagen op sterk verkleinde films (microfilms). Hierbij moet handmatig gezocht worden. Is dit bij een aanvraag nodig, dan is het streven om u binnen twee weken te berichten.²

35. **Boek 4 van het Burgerlijk Wetboek**

Artikel 189

Indien en voor zover een erflater geen erfgenamen heeft, worden de goederen der nalatenschap op het ogenblik van zijn overlijden door de Staat onder algemene titel verkregen.

¹ <https://www.notaris.nl/files/Documenten/aanvraagformulier-ctr-bedrijf-of-instelling.pdf?12c78c08dc>

² <https://www.notaris.nl/bij-overlijden/centraal-testamentenregister>, geraadpleegd op 10 augustus 2020

Toetsing aan behoorlijkheidsvereisten

36. De ombudsman toetst het optreden van de gemeente aan de behoorlijkheidsvereisten:

Goede voorbereiding

De overheid verzamelt alle informatie die van belang is om een weloverwogen beslissing te nemen.

Dit betekent dat de overheid actief informatie verwerft en deze informatie toetst door middel van wederhoor bij de burger.

Overwegingen

37. De ombudsman vindt het belangrijk dat de gemeente voordat zij een beslissing neemt, deze beslissing goed voorbereidt. Dit houdt in dat zij alle informatie verzamelt die van belang is om een weloverwogen beslissing te kunnen nemen. In het kader van de beoordeling van deze klacht is het de vraag of de gemeente voldoende informatie heeft verzameld toen zij besloot zelf voor de uitvaart zorg te dragen én of zij voldoende informatie had verzameld toen zij besloot de 'onbeheerde nalatenschap' af te wikkelen.

De uitvaart

38. De burgemeester heeft in het kader van de Wet op de Lijkbezorging een taak. Als niemand voorziet in de lijkbezorging, dan doet de burgemeester dat.

39. Na een overlijden is een zekere spoed nodig. De overledene moet immers overeenkomstig de wet binnen 6 werkdagen begraven of gecremeerd worden. Op 23 januari 2018 overleed de heer E. en op 26 januari 2018 besloot de gemeente DELA opdracht te geven om de uitvaart te verzorgen. In de tussentijd zocht de gemeente in de Basisregistratie Personen familieleden, maar zij kon die niet vinden. Ook meldden zich geen vrienden of bekenden die de uitvaart wilden verzorgen, terwijl er wel vrienden en bekenden van de heer E. op de hoogte waren van zijn overlijden.

40. De ombudsman kan zich onder die omstandigheden, met name de tijdsdruk van de Wet op de Lijkbezorging voorstellen dat de burgemeester op 26 januari 2018 besloot de uitvaart zelf te organiseren. De ombudsman ziet niet in wat de gemeente anders had kunnen doen. Het Centraal Testamentenregister geeft aan ongeveer een week nodig te hebben om een

verzoek te beantwoorden. En dit verzoek kan alleen per post worden verzonden. Er was dus geen tijd om een week te wachten op een reactie van het Centraal Testamentenregister omdat de uitvaart of de crematie binnen 6 werkdagen moest plaatsvinden. De burgemeester heeft zijn beslissing om de lijkbezorging zelf te verzorgen voldoende voorbereid en op dit punt niet in strijd met enig behoorlijkheidsvereiste gehandeld.

De nalatenschap

41. Dat is anders voor zover de klacht over het onderzoek voorafgaand aan de afwikkeling van de nalatenschap gaat. Ook al zou het geen wettelijk vereiste op grond van de Wet op de Lijkbezorging zijn, zoals de gemeente aangeeft, dan nog is het zorgvuldig dit onderzoek wel te doen voordat de gemeente besluit de nalatenschap zelf af te wikkelen. Zo respecteert de gemeente immers de wil van de erflater.
42. Het raadplegen van het Centraal Testamentenregister is een relatief kleine handeling die een groot effect kan hebben. Als bekend was geweest dat er een testament was, dan was waarschijnlijk ook duidelijk geworden dat de heer H. als erfgenaam en executeur was aangewezen. Hij had dan in ieder geval een keuze kunnen maken of hij de erfenis wel of niet wilde aanvaarden en de nalatenschap kunnen regelen. Nu is hem die keuze ontnomen.
43. De gemeente geeft aan dat zij geen onderzoek kon doen omdat er geen overlijdensakte was en niet iedere notaris informatie geeft. De ombudsman vindt dat deze twee argumenten in deze situatie geen hout snijden.
44. De gemeente geeft aan dat het raadplegen van het Centraal Testamentenregister niet mogelijk was omdat er nog geen overlijdensakte was. Uit het onderzoek van de ombudsman blijkt dat deze akte op 26 januari 2018 beschikbaar was. Die dag is er ook een uittreksel van de overlijdensakte gemaakt. Dat was nodig om DELA opdracht te kunnen geven de uitvaart te verzorgen. De ombudsman concludeert daaruit dat er op 26 januari 2018 per post een verzoek uit had kunnen en moeten gaan naar het Centraal Testamentenregister. Gelet op het feit dat de medewerkers van het register aangeven dat zij ernaar streven binnen ongeveer een week een reactie te geven, zou de gemeente ongeveer 10 dagen na het overlijden op de hoogte kunnen zijn van het feit dát er een testament was.
45. De gemeente heeft aangevoerd dat zelfs wanneer bekend is dat er een testament is opgemaakt, niet ieder notariskantoor informatie wil verstrekken over de

inhoud van het testament. De ombudsman vindt dit op zichzelf geen reden om dan maar geen onderzoek te doen. Mocht de notaris geen informatie willen geven, dan kan de gemeente in het dossier voldoende gemotiveerd aangeven waarom het haar niet gelukt is de erfgenamen te vinden. Haar beslissing om de nalatenschap zelf af te wikkelen is op dit punt dan voldoende voorbereid en gemotiveerd.

46. De ombudsman betreurt het dat de gemeente heeft nagelaten om actie te ondernemen naar aanleiding van het telefoontje van de moeder van de heer H. op 4 april 2018. Zij deelde de gemeente toen immers mede dat haar zoon mogelijk erfgenaam was van de heer E. Dit had bij de gemeente een belletje moeten laten rinkelen en alsnog tot een onderzoek in het Centraal Testamentenregister moeten leiden. Daar was ook nog tijd voor. De gemeente was op 4 april 2018 weliswaar doende met de afwikkeling van de nalatenschap en had spullen naar het Venduhuis gestuurd, maar deze waren op dat moment nog niet geveild. Het was dus waarschijnlijk nog mogelijk de spullen van de veiling terug te trekken.
47. De ombudsman begrijpt niet waarom de gemeente haar eigen procesinstructie niet meer gebruikt. Daarin wordt een onderzoek in het Centraal Testamentenregister juist als processtap genoemd.
48. Ook het handboek Stimulansz dat de gemeente aangeeft wel te gebruiken, geeft het belang aan van het opsporen van het testament. Tot slot staat ook in de handreiking Onbeheerde Nalatenschappen, Rijksvastgoedbedrijf van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hoe bij het Centraal Testamentenregister kan worden nagegaan of er wel of niet een testament is opgesteld.
49. De ombudsman vindt dat de gemeente zich beter had moeten voorbereiden op de beslissing om zelf de nalatenschap van de heer E. af te wikkelen. De gemeente had wel het Centraal Testamentenregister moeten raadplegen en de bewuste notaris moeten benaderen. Door dat niet te doen heeft de gemeente in strijd met het behoorlijkheidsvereiste *Goede voorbereiding* gehandeld.

Oordeel

Klacht De gemeente heeft onzorgvuldig gehandeld na het overlijden van mijn vriend, de heer E., en rondom de afhandeling van zijn nalatenschap door niet te onderzoeken of een testament was opgemaakt.

De onderzochte gedraging van de gemeente is niet behoorlijk. De gemeente heeft in strijd met het behoorlijkheidsvereiste *Goede voorbereiding* gehandeld. De ombudsman ziet in het voorgaande om aan zijn oordeel een aanbeveling te verbinden.

Aanbeveling

De ombudsman heeft het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam in overweging gegeven de volgende aanbeveling te (laten) uitvoeren en daarbij rekening te houden met de overwegingen van de ombudsman:

Raadpleeg bij elk overlijden van een persoon waarbij niemand voorziet in de lijkbezorging en de afwikkeling van de nalatenschap zo snel als mogelijk het Centraal Testamentenregister om na te gaan of er een testament is opgemaakt en bij welke notaris dit berust.

Op 8 oktober 2020 reageerde de gemeente op de bevindingen van de ombudsman en de aanbeveling. De gemeente is het eens met het oordeel van de ombudsman. Zij erkent dat zij haar beslissing om opdracht te geven voor de uitvaart en de nalatenschap af te wikkelen onvoldoende heeft voorbereid. De gemeente vindt bij nader inzien ook dat zij wél het Centraal Testamentenregister had moeten raadplegen.

De gemeente neemt de aanbeveling van de ombudsman over en gaat nog verder. De gemeente schrijft dat zij gaat onderzoeken hoe zij sneller, liefst voordat zij opdracht moet geven voor de uitvaart, erachter kan komen of er een testament is. De gemeente vindt dat zij op die manier nog meer recht zou doen aan de laatste wil van de overledene.

De ombudsman is zeer tevreden over deze reactie van de gemeente.